

Thuis in Taal in een notendop

Een handreiking voor leerkrachten om laaggeletterde ouders te ondersteunen bij taalstimulering thuis

De basis

De aanpak Thuis in Taal helpt leerkrachten stapsgewijs een wederkerige relatie met ouders op te bouwen en de samenwerking vorm te geven ter ondersteuning van de taalontwikkeling van het kind.

Deze basis wordt gelegd door middel van drie processtappen¹:

1. **Bewustwording van het belang van samenwerking met laaggeletterde ouders en taalstimulering thuis**

De leerkracht is bekend met het probleem laaggeletterdheid bij ouders en kent het verschil tussen laaggeletterdheid en meertaligheid. De leerkracht is zich bewust van het belang van de samenwerking met laaggeletterde ouders en ondersteuning van de taalomgeving thuis. Daarom vormt de leerkracht zich een beeld over de taalomgeving thuis, mogelijke signalen van laaggeletterdheid bij ouders en indien relevant het omgaan met meertaligheid. Hierbij heeft de leerkracht een open houding.

2. **De leerkracht werkt samen met ouders volgens een jaarplan van ouderactiviteiten**

In het jaarplan zorgt de leerkracht voor een opbouw van contactmomenten met alle ouders. Van kennismaking, introductie in de klas om ouders te laten ervaren wat kinderen leren tot wekelijkse ouder-kindactiviteiten in de klas (inloop). Aanvullend kunnen bijeenkomsten voor ouders aangeboden worden, mogelijk met in samenwerking met de medewerker ouderbetrokkenheid. Het jaarplan wordt persoonlijk met ouders besproken en er is een duidelijke regelmaat.

‘Continuïteit is heel belangrijk, iedere week weer de ouder-kindactiviteit op dezelfde dag. Zodat dit moment bij ouders een vaste plek krijgt’.

- leerkracht -

3. **Opbouwen van een wederkerige relatie met alle ouders**

Leerkrachten werken vanaf de kennismaking met ouders aan een wederkerige relatie. Hierin staat de afstemming van wederzijdse verwachtingen centraal. Leerkrachten geven zelf betekenisvolle informatie over wat er op school gebeurt en wat het kind leert. Tegelijkertijd verdiepen zij zich met belangstelling in de thuissituatie en de manier waarop ouders de taalontwikkeling van hun kind zien en begeleiden. Hierbij is steeds aandacht voor het verbinden van wat er op school en thuis gebeurt, zonder de thuissituatie school te laten worden of andersom. De gedeelde zorg voor de ontwikkeling van het kind staat centraal.

¹Deze stappen zijn ontleend aan het werk van Mariette Lusse.

De taalstappen

Op basis van een wederkerige relatie werkt de leerkracht aan versterking van taalstimulering thuis bij laaggeletterde ouders. Wekelijkse laagdrempelige ouder-kindactiviteiten waar alle ouders aan deelnemen zijn hiervoor het aanknopingspunt.

Er worden opnieuw drie nieuwe processtappen gevolgd:

1. Rolstimulering

Leerkrachten leggen uit waarom taalstimulering thuis belangrijk is en wat ouders kunnen doen. Zij helpen ouders zelfvertrouwen te ontwikkelen door ouders inzicht te geven in het belang van hun rol en door goede ervaringen op te doen in die rol. De leerkracht verduidelijkt hoe de effectieve rol van ouders de begeleiding van de leerkracht op school aanvult en hoe de gezamenlijke ondersteuning bijdraagt aan de taalontwikkeling van kinderen. Het is dus niet de bedoeling dat ouders thuis schooltje gaan spelen.

Een voorbeeld uit de klas Leerkracht: *‘uw kind leert dus heel veel op school dit jaar. Maar daar hebben we u als ouder ook hard bij nodig. U bent heel belangrijk!’*

2. Taal prioriteit geven

Leerkrachten modelleren hoe zij het praten met kinderen bevorderen door kinderen te volgen, positieve feedback te geven en door (open) vragen te stellen die kinderen uitdagen tot nadenken en vertellen. Ouders worden gestimuleerd zelf ervaringen op te doen en het praten voorrang te geven tijdens een praat- of spelactiviteit met hun kind, zonder de activiteit over te nemen van het kind. De leerkracht helpt ouders het kind regie te geven over de activiteit en niet te veel te sturen op het eindresultaat.

Een voorbeeld uit de klas Leerkracht: *‘Vandaag spelen we ‘Wat ben ik’. De kinderen kennen de spelregels al. We spelen mee met het kind en stellen zoveel mogelijk vragen zodat we samen zoveel mogelijk gesprekjes voeren. Ouder: ‘Hoe gaan we dit spel spelen?’ Kind: ‘We gaan eerst regels afspreken, ik begin...’ Ouder: ‘Ok, goed voorstel, jij bent als eerste aan de beurt. En wat doen we dan?’ Kind: ‘daarna ben jij en dan wissel ik de beurt.’*

3. Uitbreiden van taalgebruik

Leerkrachten modelleren hoe zij kinderen helpen lange zinnen te maken en meer en moeilijke woorden te gebruiken. Zij brengen gesprekjes rondom herkenbare situaties naar een abstracter niveau en stimuleren het praten buiten de context van dat moment. Ouders worden gestimuleerd zelf ervaringen op te doen en deze gesprekjes te voeren met hun kind.

Een voorbeeld uit de klas Kind: *‘Groen’*. Ouder: *‘ja, die kikker is groen. Welke dieren ken jij nog meer die groen zijn?’*

Verbinden

Taal leren op school en thuis, passend bij school en thuis

Alle ouders willen graag weten wat hun kind leert in de klas en wat zij kunnen bijdragen thuis. Betrek daarom alle ouders bij deze aanpak, maar zorg dat de drempel laag genoeg is voor laaggeletterde ouders om deel te nemen. Naast het bieden van ondersteuning met de taalstappen is **verbinden** het sleutelwoord.

1. De leerkracht legt uit wat het kind op school leert en laat ouders ervaren hoe hun kind leert (met name tijdens kijkmomenten en ouder-kindactiviteiten). Dit roept bij ouders de **vraag** op hoe zij thuis taalondersteuning kunnen bieden. De leerkracht verbindt tips aan deze vraag van ouders.
2. Indien er sprake is van meertaligheid, dan zorgt de leerkracht voor een goede afspraak over het omgaan met de tweede taal (zie handreiking omgaan met meertalige ouders).
3. Tijdens inloopactiviteiten waarin ouder en kind samen in gesprek zijn krijgt de leerkracht inzicht in hoe de ouder met het kind praat. De leerkracht verbindt de ondersteuning aan de kennis en ervaring van de **ouder** en geeft haalbare tips, passend bij de informele sfeer en relatie thuis. Er wordt voorkomen dat ouders thuis schooltje gaan spelen.
4. Ouders zijn elkaars rolmodellen. Zorg daarom voor één activiteit in de klas die iedere ouder en kind samen uitvoeren. Dit maakt verbinding mogelijk **tussen** ouders met verschillende opleidingsniveaus en kennis en stimuleert **ervaringsuitwisseling** en informele steun.
5. Waar mogelijk sluit de medewerker ouderbetrokkenheid aan in de klas en wordt een verbinding gemaakt naar de activiteiten in de **ouderkamer**.
6. Door ervaringen te delen met collega's wordt verbinding mogelijk met andere roepen in de **school**. Zo ontstaat een samenwerking tussen school en ouders met als doel de taalontwikkeling van kinderen te ondersteunen.

Deze handreiking is ontwikkeld in het kader van het promotieonderzoek Thuis in Taal van Martine van der Pluijm in samenwerking met pilotscholen in Rotterdam. Lees meer over de aanpak op www.hr.nl/gereedschapskist, waar gereedschappen te vinden zijn zoals 'ouders en taal' en 'de inloopactiviteit'. Op dit moment worden de resultaten van het werken met de handreiking onderzocht. De eerste resultaten zijn positief en laten een verrijking zien van de ouder-kind interactie. Wilt u meer weten over de handreiking of het onderzoek? Neem contact op met Martine van der Pluijm, promovenda bij Hogeschool Rotterdam via e-mail: m.s.van.der.pluijm@hr.nl